

i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remisser@regeringskansliet.se.

Yttrande gällande SOU 2021:29 Ökade möjligheter att förhindra illegal handel via post.

Sammanfattningsvis tillstyrker Länsstyrelsen Västernorrland utredningens slutbetänkande och välkomnar aviserade lagändringar.

De två SIFO-undersökningar om allmänhetens inställning till lagstiftningen på området som Länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen låtit genomföra under 2015 och 2020 visar ett starkt folkligt stöd för att ändra postlagen i syfte att upptäcka och bekämpa brott.

Länsstyrelsen har följande kommentarer till utredningen utifrån den nuvarande situationen i Västernorrlands län och det arbete vi bedrivit de senaste åren utifrån ett drog- och brottsförebyggande perspektiv. Vi är medvetna om att läget avseende befintliga rutiner, lokal samverkan och förhållandet mellan gatu- och näthandel med narkotika, vapen med mera kan vara annorlunda i andra delar av landet. Enligt rapporten Narkotikamarknader – en studie av smuggling, gatuförsäljning, internethandel och köpare (BRÅ 2021:10) finns det i norra delen av Sverige betydligt fler personer per capita som köper narkotika via Darknet. Där framgår att norra Sverige har högre priser på narkotika då de geografiska avstånden är större och tillgången på narkotika via gatuhandel mer begränsad. Det är en marknad som organiserad brottslighet siktar på att expandera narkotikautbudet till.

För närvarande är problemet med hot från organiserad brottslighet inte lika stort i Västernorrland som i storstadsområdena. Därför är förslaget att det ska vara en möjlighet i stället för en skyldighet att bistå brottsbekämpande myndigheter med information komplicerat att ta ställning till. Med erfarenhet av det utvecklingsarbete vi bedrivit på området ser vi fördelar med att det ska vara en möjlighet, då incitamenten att samverka bottnar mer i ett engagemang än ett krav. Samtidigt behöver lagstiftningen kunna fungera över hela landet, även där det finns en potentiellt större hotbild – och också över tid. Såsom utredningen har konstaterat räcker inte den nuvarande lagstiftningen till i en alltmer digitaliserad samhällsutveckling där det går att beställa narkotika via olika webbplatser, något som också Länsstyrelsen har uppmärksammat. Länsstyrelsen föreslår att en ny utredning inom ett antal år

får i uppdrag att ta reda på om formuleringen behöver ändras från en möjlighet till en skyldighet, i syfte att skapa bättre förutsättningar för en trygg arbetsmiljö för anställda inom postutlämning och -utdelning.

Länsstyrelsen föreslår också skarpare formuleringar kring ansvaret av framtagande av enhetliga rutiner gällande PostNord och övriga aktörer inom postväsendet, vilket beskrivs på sidan 140. I utredningen Till sista utposten (SOU 2016:54) sidan 178 för PostNord ett resonemang kring möjlighet och skyldighet för sina anställda att lämna uppgifter till myndighet.

Resonemanget de för i denna utredning leder till att Länsstyrelsen ser en risk att de rutiner som tas fram inte kommer uppmana aktörer att ta kontakt med myndigheter vid misstanke. Ett uppdrag till Post- och Telestyrelsen att stödja eller granska arbetet med att ta fram rutiner och tillämpa dessa skulle exempelvis kunna säkerställa att lagändringen får önskvärd effekt.

Med hänvisning till sidan 103 i utredningen men också med koppling till konsekvenser för länsstyrelserna som myndigheter vill vi poängtera följande. Länsstyrelsen Västernorrland är beredd att i samverkan med övriga länsstyrelser i norra Sverige vidareutveckla sitt befintliga arbete med en metod baserad på kunskap, synlighet och samverkan, och bistå övriga aktörer till dess ett kompetenscentrum med uppdrag att förvalta kunskapsbaserade förebyggande metoder finns, utifrån betänkandet från riksdagens socialutskott 2020/21:SoU25 samt riksdagens tillkännagivanden baserat på proposition 220/21:312 En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021-2025. Anpassning av metoden och teknisk vidareutveckling för en nationellt användbar metod när lagändringen avses träda ikraft är ett arbete som kommer ta oproportionerligt stort anspråk inom nuvarande uppdrag avseende samordning av ANDT- och brottsförebyggande frågor.

Utvecklingsarbetet har tidigare delvis finansierats med projektmedel från Folkhälsomyndigheten för bland annat forskningsstöd. Länsstyrelsen Västernorrland föreslår därför ett riktat tillskott av resurser till de fyra nordligaste länen under 2022-2023 för få möjlighet att vidareutveckla och implementera arbetssättet/metoden med kontinuerlig kvalitetssäkring. Förslag med tidsplan och ansvarsfördelning finns. Särskilt angeläget anser vi detta vara i och med att kommunerna också enligt utredningen Kommuner mot brott (SOU 2021:49) avses få lagstadgat uppdrag att bedriva brottsförebyggande arbete från 1 januari 2023. Länsstyrelsen anser att lokal samverkan mot denna typ av brottslighet kan utgöra en bra plattform för kommuner att inkludera olika aktörer inklusive näringslivet i det förebyggande arbetet. Det är också en fördel att det finns upparbetade kunskapsbaserade metoder för förebyggande arbete i lokal samverkan att implementera vid behov, och att den går att tillämpa i mindre och glest befolkade kommuner.

Brottsförebyggande rådet anser i sin rapport om narkotikamarknader (2021:10) att möjligheten till ökade kontroller av postförsändelser med hjälp

av hund bör ses över. Länsstyrelsen välkomnar också en fortsatt utredning av användandet av sökhund även i inrikesposten, vilket omnämns på sidan 112. Vår bild är att rutiner för sökhund skiljer sig åt, och att en översyn kan bidra till att skapa mer enhetlighet och tydlighet.

Med hänvisning till sidan 146 ser Länsstyrelsen det som angeläget att regeringen inom ramen för det internationella samarbetet mot narkotika verkar för att införa motsvarande reglering av tystnadsplikten inom UPU och via andra lämpliga organ. Sverige är både ett import-, export- och transitland för olika slags narkotika och dopningspreparat. Länsstyrelsen ser en klar fördel om de illegala och farliga varor som distribueras till Sverige eller vidare från Sverige också har en rimlig chans att upptäckas av brottsbekämpande myndigheter i andra länder och därmed ytterligare störa den organiserade brottsligheten och dess inkomster samt bidra till ökad trygghet för de anställda och i samhället i stort.

Övriga konsekvenser: Länsstyrelsen vill framhålla att förslagen är positiva även utifrån barnkonventionens artikel 33 då en minskad andel av internetbeställda illegala varor rimligtvis kommer fram till mottagaren – som kan vara minderårig eller ha minderåriga i sitt hem. Länsstyrelsen ser samtidigt positivt på att det utnyttjande av personer med funktionsnedsättning och/eller deras id-handlingar som förekommer, också får förutsättningar att minska genom dessa åtgärder. Åtgärderna kan också bidra till att sänka antalet narkotika- och läkemedelsrelaterade dödsfall, som är ojämnt fördelade mellan män och kvinnor och därtill ökande bland kvinnor i länet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med ANDTS-samordnare Anna Karlsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också brottsförebyggande samordnare Ulrika Viklund och tillförordnad enhetschef Christin Borg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.